

Rada pro rozhlasové a televizní vysílání
sídlem Škrátova 44/4
120 00 Praha 2
ID datové schránky: 2fjadja

Ke sp. zn. RRTV/2021/447/rud

Věc: Podání vysvětlení

Dne 24. 5. 2021 byla České televizi doručena žádost Rady pro rozhlasové a televizní vysílání (dále jen „Rada“) ze dne 18. 5. 2021 o podání vysvětlení k tvrzením obsaženým ve stížnosti na pořad Infiltrace: Obchod s nadějí odvysílanému dne 12. dubna 2021 na programu ČT1, která byla Radě doručena dne 4. května 2021.

Česká televize se sídlem Praha 4, Kavčí hory, PSČ 140 70, IČ: 00027383, jednající Janem Maxou, ředitelem divize Vývoj a nová média, podává v souladu s ustanovením § 137 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, následující vysvětlení:

Pořad Infiltrace – Obchod s nadějí, který byl odvysílán dne 12.4.2021, se zabýval problematikou péče o děti s poruchou autistického spektra. Autorky pořadu téma dostupnosti a odbornosti péče poskytované postiženým lidem dlouhodobě sledují, již před zahájením natáčení měly řadu indicií, že v dané oblasti je mnoho neřešených problémů, které mohou mít dalekosáhlé následky. Problém je obecnější, systémový, legislativní. Příběhů poškození dětí neadekvátní péčí je řada a je zde veřejný zájem na zpracování takového tématu a jeho odvysílání. Infiltrátorka B. Boháčková, která vystupovala v pořadu, má sama syna s poruchou autistického spektra a původně jen hledala adekvátní péči pro svého syna. Nejprve absolvovala krátké školení v ABA Centru, přičemž jí následně bylo nabídnuto místo terapeuta v nově vzniklém centru ABAway.

V případě pořadu Infiltrace - Obchod s nadějí se jednalo o autorský dokument, mimo jiné blíže mapující ve veřejném zájmu investigativním způsobem za pomoci skryté kamery činnost centra ABAway. Odvysíláním pořadu nedošlo k porušení povinnosti poskytovat objektivní a vyvážené informace, pořad obsahoval v nezměněné podobě řadu vyjádření vedení a pracovníků centra. Stejný formát a postup, kdy je ve veřejném zájmu odvysíláno odhalení se zaznamenanými přímými vyjádřeními aktérů, které je doprovázeno reakcemi pozvaných odborníků, je v dokumentární tvorbě běžně uplatňován.

Česká televize níže podává vysvětlení k jednotlivým tvrzením uvedeným ve stížnosti oznamovatele, zastoupeném Advokátní kanceláří Hartmann, Jelínek, Fráňa a partneři, s.r.o. ze dne 3. května 2021.

K bodu 9a

Tvrzení stěžovatele, že nebyl poskytnut prostor pro vyjádření pracovníků uvedeného centra, neodpovídá tomu, co bylo odvysíláno. Celý pořad velmi důkladně mapuje kompletní činnost centra – od terapie a detailní práce s dětmi po pracovní koordinační schůzky, hodnocení, komunikaci se supervizory apod. Vše, na co bychom se dotčených osob chtěli zeptat, je v dokumentu naprosto autenticky bez jakýchkoliv manipulativních zásahů v jejich vyjádřeních zaznamenáno. Při jakémkoliv rozhovoru bychom všechna tato zjištění nikdy nezdokumentovali, osoby se v záběrech pořízených skrytou kamerou přímo vyjadřovaly k tématu poskytování péče v předmětném centru. Použití skryté kamery bylo v souladu s čl. 16.14 Kodexu České televize i v souladu se soukromoprávní právní úpravou.

K bodu 9b

Tvrzení stěžovatele, že jsme si přizvali jako experta pouze dětského psychiatra MUDr. Matýse, není pravdivé a neodpovídá tomu, co bylo odvyšláno. MUDr. Matýs navíc není programovým odpůrcem ABA terapie a v pořadu od něj také přímo zaznívá, že metoda ABA může být účinná (cit.: „*ABA sama o sobě není špatná a prokazuje efektivitu, ale indikace ne pro všechny.*“). V pořadu je obsaženo hodnocení dalšího nezpochybnitelného odborníka - předsedy Odborné rady Asociace klinických psychologů, dětského psychologa a psychoterapeuta PhDr. Pavla Krále. Hodnocení obou odborníků jsou v principu totožná.

Dr. Král v dokumentu říká, cit.: „*Pokud bych se teda k tomu dokumentu, který jsme měli možnost vidět, měl vyjádřit za Asociaci klinických psychologů, respektive za odbornou radu Asociace klinických psychologů jako její předseda, tak musím říct, že tím, co jsme viděli, jsme byli naprosto zděšeni. Každá péče, jako jakákoliv, musí probíhat v rámci zákonných norem, musí být jasné, že tam jsou splněny hygienické podmínky, musí být jasné, kdo za to odpovídá, jak je zajištěno bezpečí dětí, nejen bezpečí psychické, ale i bezpečí fyzické. Čistě z toho formálního hlediska tohle je vlastně úplně špatně. Pokud jde o tu část odbornou, tak to zařízení se prezentuje jako zařízení, které poskytuje Aplikovanou behaviorální analýzu. To, co tam probíhá, není ABA. ABA je světově uznávaná metoda, jejíž historie sahá do třicátých let minulého století, která je skutečně založená na analýze chování a jeho modifikaci. Musí to být vždycky šité na míru tomu konkrétnímu klientovi, nebo pacientovi a ideálně by to mělo probíhat v jeho domácím prostředí, protože speciálně třeba u autistických dětí, nejvíc toho problémového chování se vlastně vyskytuje doma. Čili to, co vidíme tam, není ABA terapie ani náhodou.*“

K bodu 9c

Nejsme si vědomi žádných nepravdivých sdělení.

K bodu 9d

Žádné významné skutečnosti nebyly v pořadu zamlčeny, naopak – detailní kamerový záznam činnosti centra umožňuje každému divákovi, aby si názor na fungování tohoto zařízení učinil sám.

K bodu 10

Není pravdou, že by pořad podroboval kritice samotnou ABA terapii, ale byl zaměřen na způsob jejího provádění v uvedeném centru. Bylo zřejmé, že ve spolku ABAAway nepracuje žádný certifikovaný a vyškolený ABA analytik. Práci behaviorálních techniků tam vykonávají lidé bez patřičného vzdělání a zkušeností – jako např. infiltrátorka B. Boháčková. Jedinou osobou, která již má nějakou terapeutickou praxi, je Katrin Telín, která ostatně ještě ani v době natáčení neměla složený zkoušky pro získání mezinárodního certifikátu behaviorálního analytika s titulem BCBA a musela tak stále pracovat pod supervizí, které byly prováděny ve formě týdenní 40minutové skypové konzultace s Dr. Xeníí Krafčenko, což bylo v pořadu uvedeno.

K bodu 11

Tvůrci pořadu rozhodně odmítají jakoukoliv předpojatost. Infiltrátorka je sama maminkou autistického chlapce a hledala jen tu nejlepší cestu pro svého postiženého syna. Nešla do centra s jakýmkoliv špatným úmyslem, ale nakonec byla tamějšími praktikami zcela zděšena. Naším záměrem byla tedy primárně osvěta – při nedostupnosti péče o postižené děti se do podobných situací dostávají také další rodiče. Všechny pracovnice centra se v pořadu prezentují svou vlastní prací a vyjádřeními, zobrazení jejich působení a vyjádření je zcela autentické a nezpochybnitelné, další vyjádření osob nebylo důvodné, když konfrontace není součástí autorského dokumentu Infiltrace. Diskuze odborníků byla obsahem samostatného pořadu Infiltrace - diskuse odborníků, který se věnoval zobecnění celé problematiky.

K bodu 12

Veřejný zájem směřoval k zájmům všech rodičů dětí s jakýmkoliv postižením, kteří často neúspěšně hledají jakoukoliv pomoc a terapii pro své děti. Téma je to samozřejmě nesmírně citlivé právě proto, že se týká malých dětí bez jakékoliv možné obrany a také bez jakékoliv možnosti sdělovat rodičům, co se s nimi v nejrůznějších zařízeních podobného typu děje. Jedná se tak logicky o celospolečenské téma, náprava v oblasti organizaci péče o postižené děti je zcela nezpochybnitelným vážným veřejným zájmem. Tento veřejný zájem potvrzuje také stanovisko nové odborné pracovní skupiny, která se tímto tématem hodlá dále zabývat a nalézt nové legislativní mantinely. K vysvětlení připojujeme v příloze č. 1 - Stanovisko odborníků a v příloze č. 2 Tiskovou zprávu z tiskové konference Odborné společnosti praktických dětských lékařů ČLS JEP). V ostatním odkazujeme na bod 9a a bod 11 vysvětlení ke stížnosti.

K bodu 13

Pořady Infiltrace zobrazují negativní jevy, které se ve společnosti odehrávají. Principem Infiltrace je, že vše detailně a průkazně zaznamená skrytou kamerou, což jako jediné umožňuje tvůrcům pořadu zdokumentovat v pravé, nijak neupravené podobě určitý negativní jev ve společnosti. Vždy pouze v případech veřejného zájmu. Zachycené negativní jevy jsou průkazné a nezpochybnitelné. Citace režisérky uvedené ve stížnosti jsou vytrženy z kontextu a z obsahu pořadu jako celku je seznatelné, že dodržuje Česká televize dodržuje princip objektivity, a rovněž i vyváženosti, přestože jde o autorský dokument.

K bodu 14

V pořadu nevystupuje v pozici odborníka k pořízeným záběrům pouze MUDr. Matýs, ale také předseda Odborné rady dětských a klinických psychologů PhDr. Král. MUDr. Matýs je dětským a dorostovým psychiatrem s dlouholetou praxí, s bohatou zkušeností terapií stovek dětí s PAS. Je ověřeno, že mnohaletou pozici předsedy Výboru sekce Dětské a dorostové psychiatrie opustil sám a na vlastní žádost. Působí také jako jeden ze sedmi soudních znalců v oboru dětské a dorostové psychiatrie. Česká televize disponuje dalšími odbornými posudky k tématu pořadu, které rovněž velmi kriticky hodnotí činnost centra ABAway (Doc. MUDr. Libuše Stárková, CSc.; Doc. Dr. Karel Neubauer, PhD.; MUDr. Alena Dernerová; MUDr. Radkin Honzák; PhDr. Pavel Král, PhD.; PhDr. Romana Straussová, PhD.; Mgr. Milena Urbanová a další).

K bodu 15

S žádostí o vyjádření k dokumentu jsme se obrátili na řadu institucí, nezisková organizace NAUTIS byla pouze jednou z nich. Z vyjádření NAUTIS mj. vyplývá, že v daném oboru je potřeba adekvátní vzdělání a odborné zkušenosti a že z dokumentu nevyplývá, že by tento požadavek pracovníci centra splňovali. Další neziskové organizace s podobným zaměřením, jako např. Autis centrum ops., Adam – autistické děti a my hodnotily působení ABAway velmi kriticky.

K bodu 16

ABA terapie má v České republice výsostné postavení. Jsme jedinou evropskou zemí, která uzákonila profesi behaviorálního analytika jako nelékařské zdravotnické povolání. Tento zákon prošel Poslaneckou sněmovnou Parlamentu přes protesty odborné veřejnosti v r. 2017. V mnoha zemích je ABA terapie výslovně nedoporučována, o zákaz provozování ABA terapie poté usilují např. v Německu, jmenovitě jedna z největších německých charitativních organizací Aktion Mensch, dále také ve Velké Británii nebo Novém Zélandu (viz. <https://mujautismus.cz/2017/01/aktion-mensch-odmita-podporovat-aba-terapii/>; <https://petition.parliament.uk/petitions/578616>; <https://autcollab.org/2021/03/10/banning-autistic-conversion-therapy-in-nz/>).

Infiltrátorka B. Boháčková nastupovala do původního ABA centra na základě inzerátu, který hledal nové ABA terapeuty, což jsme si rovněž předem ověřovali. Stejně tak při zaznamenaných pohovorech s novými uchazeči se hovořilo o nových terapeutech. Nebylo

také výjimkou, že v ABAway zůstávala B. Boháčková jako jediná terapeutka s nově příchozími adeptkami na tyto pozice. Navíc toto oslovení se v ABAway běžně používalo. V čase 31:38 až 31:53 pořadu při pohovoru s novou zájemkyní o práci v ABAway účetní P. Kulhánková říká, cit.: „*Já jsem vám myslím psala, jak to tady chodí, že dopoledne je jakoby ta školička a odpoledne pak probíhají individuální terapie. My teda jako hledáme k těm dětem do tý školičky terapeutky.*“

Spolek vzniká dnem zápisu do veřejného, v tomto případě spolkového rejstříku, v době natáčení centrum ABAway byl spolek ustanoven, ale objektivně zapsán nebyl a právně tak tedy nevznikl. Z okolností je zřejmé, že stav, že spolek, který dosud nevznikl, přesto poskytuje služby v oblasti terapie a péče o postižené děti, byl předmětem vyjádření osob v dokumentu.

V případě vyjádření MUDr. Matýse se jedná o odborné posouzení soudním znalcem v oboru dětské a dorostové psychiatrie s více než třicetiletými zkušenostmi s autistickými dětmi. MUDr. Matýs byl do pořadu přizván jako odborník - renomovaný dětský psychiatr a zároveň soudní znalec v oboru dětské a dorostové psychiatrie k posouzení vlivu terapie v dokumentu zaznamenané. V popisu jeho práce je přímo definována povinnost na posuzování vlivu okolí na dítě s duševní poruchou a včasné rozpoznání eventuálního poškození duševního stavu a vývoje. Hodnotí vhodnost toho kterého postupu, posuzuje vliv na zdravotní stav pacienta. Smyslem jeho předmětného vyjádření nebylo stanovování konkrétní diagnózy jednotlivých dětí, ani k tomu v pořadu nedošlo, ale jak je znatelné z přepisu předmětné části pořadu, předmětem bylo pouze obecné posouzení některých používaných metod, za vyjádření toho, že je nezbytné, aby terapeut s odpovídajícím vzděláním měl o dítěti patřičné informace.

Uvádíme přepis komentáře MUDr. Matýse v celém kontextu v čase 9:15 až 10:20, cit.: „*Tohle je typický případ, kdy se autismus spojuje s poruchou vývoje řeči. To jsou dvě oddělené poruchy, autista nemá principiálně poruchu řeči, ale může být k tomu přilepená a komplikuje pak komunikaci. Děti s autismem, tak tam může mít k tomu OSV, může k tomu mít úzkosti, ale i ADHD, ale hlavně mentální retardaci. Když dítě si má o něco o něco říct, tak musí vědět, jak se to jmenuje, buď ukáže anebo slabikami AU TO a ona řekne auto. Dám ho nahoru a pak by měla ukázat auto a pak mu to dá. Ale s mentální retardací, s poruchou vývoje řeči, já nevím, co ona o tom ví ta paní, takže ona očekává výsledek, ale neví, jaký je základ. To znamená, neví, co dítě je schopno pochopit. A chce po něm v podstatě běžnou komunikaci běžného zdravého dítěte. Tam se jde úplně od konce. A ještě řekne: Řekni si. Tak abych to pravdu řekl, dítě se středně těžkou mentální retardací neví, co to je řekni si. Tam vůbec nerozumí.*“

Rovněž další z vyjádření MUDr. Matýse, na které je ve stížnosti poukazováno, neobsahuje diagnózu konkrétního dítěte, ale doktor se vyjadřuje obecně. Přepis komentáře MUDr. Matýse v čase 13:50 až 14:17, cit.: „*Já v té ambulanci mám těžce postižené děti a maminky učím napojit se na to dítě, aby šli na jeho úroveň. A tady je někdo, kdo má být profesionál a na jeho úrovni není. Mu říká dospěláckým způsobem dospělácké věci. Oni ho nutí udělat krok třetí v podstatě. Aby pochopil, co je NECHCI, pak slovíčko celé NECHCI a pak to má říct ještě. To je složitý, to nemá šanci zvládnout to dítě.*“

Centrum ještě nebylo právně zapsáno v rejstříku, tedy nevzniklo, a infiltrátorka kvůli tomu dle sdělení zástupců centra neměla žádnou pracovní smlouvu. Studentka psychologie, která byla v centru na praxi, se k B. Boháčkové chovala jako ke školitelce a obracela se na ni s prosbou o radu.

Ze záznamů ze skryté kamery je naprosto evidentní, že dne 5. 2. 2020 byla infiltrátorka B. Boháčková v centru pouze se dvěma rusky (resp. špatně česky) mluvícími ženami bez jakéhokoliv oficiálního terapeuta či supervize.

Předání výplaty skutečně proběhlo nestandardně, pod stolem.

K bodu 17

Spolek ABAway založila paní Katrin Telín (statutární ředitelka centra a původní spolumajitelka ABA centra s.r.o.), paní Petra Kulhánková (účetní spolku ABAway, předsedkyně správní rady NF ABA Dětem a matka jednoho z dětí) a paní Božena Krumová (ergoterapeutka nabízející další hrazené služby pro děti v centru). Žádní jiní členové (tedy ani rodiče) jako zakládající členové spolku v zápisu z ustavující schůze nefigurují. Nadto v daném případě není podstatné, z jaké iniciativy byl spolek ustanoven, ale jak následně fungoval. Spolek vzniklý jen za účelem terapie několika dětí by nenabízel své služby také dalším klientům na individuální i skupinové terapie, v pořadu byly záběry, že k tomuto dochází a dále bylo v pořadu uvedeno, že spolek neinkasuje peníze pouze od určitých rodičů několika dětí, ale z více zdrojů.

K bodu 18

Uvedený vstupní rozhovor byl natočen až po působení infiltrátorky v centru. Z obsahu pořadu je seznatelné, že v komentáři B. Boháčkové se jedná o dvě různá centra a jsou podle skutečného vývoje popsány okolnosti nástupu infiltrátorky do centra ABAway. Česká televize tak nic nezamtlčela a hodnocení pasáže stěžovatelem neodpovídá tomu, co bylo odvysíláno.

Přesný přepis komentáře v čase 4:50

B. Boháčková: „Přihlásila jsem se na kurz. Byla jsem hrozně překvapená, že mě vlastně hned oslovili, pozvali mě na pohovor a hned po prvním pohovoru, kde o mně ani moc nevěděli, tak jsem byla přijata.“

Komentář: „Paní Bára absolvovala dvacet hodin školení v ABA Centru, terapeutickém středisku pro děti s poruchami autistického spektra a jinými neuro vývojovými poruchami na pražském Břevnově. Když chtěla tamtéž o pár týdnů později pokračovat, napsali jí, aby nastoupila do nově vzniklého terapeutického střediska ABAway v Hostivaři.“

K bodu 19:

Jak je v pořadu uvedeno, centrum skutečně nebylo připraveno na zahájení a přestože nesplňovalo běžné standardy center, kde je pečováno o děti, své služby přesto nabízelo. To, co bylo odvysíláno, tak odráží skutečný stav. B. Boháčková chtěla původně nastoupit a natáčet v ABA Centru. Odpověděla ji tehdy ještě majitelka K. Telín s tím, že ABA Centrum prodává a sama ji pozvala do nově vznikajícího ABAway v Hostivaři. V pořadu je uvedeno, co bylo zjištěno, pořad prochází standardní kontrolou.

K bodu 20

Infiltrátorka pouze popisuje skutečnost. Byla přijata na práci s malými postiženými dětmi, a to bez jakýchkoliv dokladů o vzdělání, bez identifikace, bez potvrzení zdravotní způsobilosti pro práci s dětmi. To, že se s paní Telín potkala na chodbě při předchozím školení v ABACentru, aniž by spolu hovořily, rozhodně není relevantním důvodem k tomu, aby nebyla ověřena alespoň její totožnost. Zdůrazňujeme, že do ukončení spolupráce nikdo nezkontroloval totožnost B. Boháčkové, nevyžádal si občanský průkaz, potvrzení o zdravotní prohlídce nebo výpis z rejstříku trestů.

K bodu 21

Jedná se o odborné vyjádření soudního znalce v oboru dětské a dorostové psychiatrie s více než třicetiletými zkušenostmi s autistickými dětmi. Jak z obsahu pořadu vyplývá, rusky (resp. špatně česky) mluvící terapeutky prováděly terapii v centru stejným způsobem vůči dětem, jejichž mateřským jazykem je čeština.

K bodu 22

Tvrzení uvedené ve stížnosti, že byla v pořadu uvedena neúplná a zavádějící informace, neodpovídá tomu, co bylo odvysíláno. Citace uvedená ve stížnosti je vytržena z kontextu – předtím totiž MUDr. Matýs v pořadu sám říká, že neví, zda je to dítě, které nesnáší doteky a dále celou situaci zobecňuje.

Přepis komentáře MUDr. Matýse 18:30 až 18:51, cit.: „*Ted' nevím, jestli se jedná o dítě s typem toho autistického projevu, které nesnáší doteky anebo je vlezlé. Jestli je to dítě, které si chce chránit to svoje, tu svou bublinu, tohleto je špatný postup celý. To je nejtěžší trest pro dítě s autismem, které nechce vniknout do sebe. Takže metoda pevného objetí, která funguje u jiných, jinak smysluplně nebo z jiného kontextu, tady je to nejtěžší forma trestu pro autistu.*“

K bodu 23

Osoby pracující v centru neměly vzdělání na pozice, ve kterých pracovaly. Katrin Telín pracovala pod online supervizí z Massachussets a další pracovnice dle svých slov zaznamenaných na skryté kameře dělá online kurz v Rusku a zkoušky skládá po skypu. Ostatní pracovnice na tom byly se vzděláním stejně jako B. Boháčková. V době, kdy byla B. Boháčková zaměstnána v ABAway, neměl nikdo splněny podmínky řádného vzdělání odpovídajícího Etickému kodexu CSABA.

K bodu 24

Jedná se o vyjádření odborníka k rozhovoru K. Telín a paní ze Speciálně pedagogického centra soudním znalcem v oboru dětské a dorostové psychiatrie s více než třicetiletými zkušenostmi s autistickými dětmi.

K bodu 25

B. Boháčková posuzuje jen to, co sama dělala, přibližuje divákům dění v centru na základě událostí, které se staly. Speciální pedagožky docházely do spolku ABAway na praxi, sledovaly a učily se od infiltrátorky B. Boháčkové terapeutické postupy. Nic jiného ze zaznamenaného materiálu nevyplývá.

K bodu 26

B. Boháčková opět z kontextu své praxe v ABAway posuzuje to, co vidí a slyší. Celou supervizi máme zaznamenanou. Supervizorka z USA děti z centra nikdy neviděla, stejně jako nebyla jakkoliv přítomna při terapii. Paní Telín je pod její supervizí od roku 2017 a stále ještě nesložila mezinárodní zkoušku na certifikaci BCBA. Oficiální vzdělání paní Telín je nedohledatelné. Na stránkách ABAway se prezentuje jako psycholog a pedagog, v jiných případech zase jako Mgr. Katrin Telín, Dir psycholog, ABA specialista.

K bodu 27

Zaznamenaný byly všechny pohovory, které se v době působení infiltrátorky v centru odehrály. Byly jen dva a obě zájemkyně byly přijaty, přestože, jak je v pořadu zaznamenané, se dosud nesetkaly s ABA terapií či neměly ani žádné ponětí být pouze o její existenci. Přesto byly představiteli centra vyhodnoceny jako vhodné uchazečky a byla jim nabídnuta pracovní pozice. Jak je dále z pořadu seznatelné, centrum nefinancovali pouze rodiče pro jejich vlastní děti. Ověřili jsme si, že Spolek ABAway oficiálně na webu i sociálních sítích nabízel své služby pro veřejnost, mimo jiné v podobě individuálních konzultací. Další děti se v centru vyskytovaly i během natáčení pořadu Infiltrace a spolek aktivně nabízel své služby pro rodiče dalších dětí (s cenou vstupní konzultace 2.000 Kč, individuální terapie 2.000 Kč, intenzivní denní docházka 33.000 Kč/měsíc). V ostatním odkazujeme na vysvětlení k bodu 17 stížnosti.

K bodu 28

Ve skutečnosti v pořadu dialog s uchazečkou vyznívá ve smyslu absence těžkých autistických rysů, pokud je dítě ještě malé a přijde včas. Dr. Matýs to rozporuje sdělením, že autismus je vrozená porucha. Tudíž se mu a případným těžkým autistickým rysům nedá předejít včasným docházením na terapie, divák tak obdržel odpovídající informaci.

Přepis komentáře MUDr. Matýse v čase 32:14 až 32:42 pořadu:

Zájemkyně o místo terapeuta: „A mají těžké autistické rysy?“

K. Telín: „Máme jako děti, které jako ještě maličký. Hlavně, že začínají docházet včas.“

MUDr. Matýs: „Je nekorektní mluvit o tom, že prevence autismu je, když to dáme včas. Když víme, že dítě s autismem už se takto narodí. A když někdo mluví o prevenci, tak to dostane Nobelovu cenu za medicínu. Protože rehabilitace zrušila autismus. Vždyť to je absurdní.“

K bodu 29

Účetní P. Kulhánková nabízela B. Boháčkové peníze na ruku, nebo na fakturu dne 28. 2. 2020, tedy v době, kdy spolek ABAway ještě nevznikl, přesto byla nabízena možnost vystavení faktury. Navíc B. Boháčková neprovozuje žádnou živnost jakkoliv spojenou s dětmi a nemá žádné pedagogické vzdělání. Dle domluvy měla pracovat na hlavní pracovní poměr a dostat řádnou pracovní smlouvu. Až v den nástupu do práce jí bylo sděleno, že jí zatím nemohou žádnou smlouvu vystavit, protože nejsou zapsáni v rejstříku. Účetní nabízela možnost platby cit.: „úplně bokem,“ což odborník ohodnotil následovně, cit.: „Vyplácet peníze bokem načerno, to nemusím komentovat, to je úplně každému jasné, že to prostě není dobře.“ Divák neobdržel žádnou zavádějící informaci.

K bodu 30

Není pravdou, že pořad byl zpracován jednostranným a předpojatým způsobem. Pořad zaznamenal v daném zařízení skrytou kamerou řadu závažných zjištění, která dle hodnocení odborníků neodpovídají kvalitní a odborně vedené terapeutické péči. Toto je možno doložit vyjádřeními odborníků – lékařů, kteří mají adekvátní vzdělání a zkušenosti. Hlavní aktérky se ve skutečnosti prezentují a vyjadřují v celém dokumentu, k jejich vyjádřením se vyjadřují přizvaní experti. Těmi jsou lidé s praxí, vzděláním a zkušeností, jsou orientováni v celkové situaci s poskytováním péče o postižené, snaží se hledat řešení. Prostor k dalšímu vyjádření pravidelně dáváme hlavním aktérům, ale také dalším odborníkům, v pokračování pořadu Infiltrace – Nová fakta. Vždy se v něm také zobrazí obecnější rovina každého konkrétního případu. Pokud stěžovatel se vyslovuje tak, že tvůrci pořadu diváka neinformovali, ale účelově manipulovali, nemá takové tvrzení oporu v obsahu pořadu a je to právě nejvíce zřejmé ze skryté kamery; je totiž těžko představitelné, že by aktérky mluvily otevřeně na kameru o tom, co ukázala skrytá kamera.

K bodu 31 a 32

V pořadu v žádném případě není obsaženo nic, co by mohlo utvrzovat jakékoliv stereotypní předsudky týkající se menšin. Nedochozí ani k žádnému zesměšňování, v pořadu je pouze zobrazen reálný záznam situací, které se v centru odehrávaly pravidelně, přičemž mluva v češtině pro děti s tímto postižením, má zásadní význam. Ruská terapeutka se ptá, co znamená sáhnout si na nos, protože je to jeden z pokynů, který podle předepsaných kartiček dává dětem – všem, nejen jedinému, které mluví rusky. Podobná je situace, kdy hlavní terapeutka učí české děti vyslovovat slovo „kohout“ jako „kohút“. Ostatně všechny děti žijí v českém prostředí a jejich hlavní řečí má být čeština. Dokonalá znalost jazyka včetně intonace je při poskytování ABA terapie podle odborníků nezbytná, proto bylo důvodné předmětné zaznamenané situace do pořadu zařadit.

K bodu 33

Česká televize se ohrazuje proti nařčení, že pořad obsahoval umístění produktu. V případě záběru soukromého vozidla autorky pořadu odjíždějící od budovy České televize auta se jednalo o běžný čelní reportážní záběr na projíždějící vozidlo, značka auta nebyla pro diváka rozpoznatelná. Z povahy pořadu i ze způsobu snímání vozidla je naprosto zřejmé, že nejde o umístění obchodního sdělení. Při natáčení pořadu Infiltrace používáme z pochopitelných

důvodů vždy osobní auta bez loga České televize. Poznávací značka soukromého vozidla byla rozostřena, aby nebyla pro diváky k přečtení, protože se jednalo o vozidlo autorky pořadu, která po odvysílání dílů pořadu Infiltrace čelí nevybíravým výhrůžkám a urážkám.

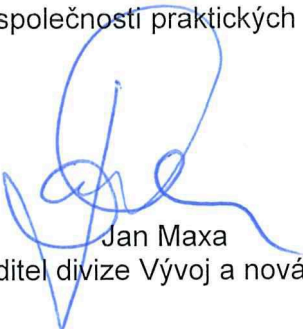
Pro úplnost Česká televize dodává, že předmětná advokátní kancelář, která zaslala jménem oznamovatele stížnost Radě RTV, podala soukromoprávní návrhy na nařízení předběžných opatření ve spojitosti s uvedeným pořadem. Všechny návrhy na nařízení předběžných opatření byly soudy buď zamítnuty rovnou nebo odvolací soud odvolání České televize vyhověl a předběžná opatření zamítnul či odmítnul.

Přílohy:

Příloha č. 1 - Stanovisko odborníků

Příloha č. 2 - Tisková zpráva z tiskové konference Odborné společnosti praktických dětských lékařů ČLS JEP

V Praze dne 29. června 2021

Jan Maxa
ředitel divize Vývoj a nová média

Příloha č. 1 - Stanovisko odborníků

Věc: Stanovisko odborníků k prezentovaným skutečnostem v pořadu Infiltrace – Obchod s nadějí

My, níže uvedení zástupci vyjmenovaných lékařských a nelékařských profesí jsme byli velmi zaskočeni skutečnostmi, které odhalil pořad České televize Infiltrace – Obchod s nadějí. Jeho uvedení vyžadovalo velkou osobní statečnost všech, kteří se na něm podíleli.

Problematika osob s poruchami autistického spektra (PAS) je téma, které několik let poměrně intenzivně hýbe naší společností. Chvályhodná snaha rodičů – iniciátorů řešení této problematiky - ovšem vyústila v to, že lze evidentně bez jakýchkoli norem, bez kontroly státních institucí, naopak se státními dotacemi, provozovat centrum, které v předvedené podobě nemůže v žádném případě poskytovat intervenci dětem se závažným duševním onemocněním na skutečně odborné úrovni a vede spíše k zamyšlení, zda v něm naopak nedochází k poškození dětí.

Vznik takové situace dle našeho názoru způsobila unáhlená a nesystémová změna zákona o podmínkách získávání a uznávání způsobilosti k výkonu nelékařských zdravotnických povolání a k výkonu činnosti souvisejících s poskytováním zdravotní péče, která jako nelékařské zdravotnické povolání zavedla třístupňovou profesi ABA terapeuta jako jedinou odbornost z dalších možných intervencí pro osoby s neurovývojovými poruchami (nikoli pouze PAS):

Zákon č. 96/2004 sb.

§ 21c

Odborná způsobilost k výkonu povolání behaviorálního analytika

§ 29

Odborná způsobilost k výkonu povolání asistent behaviorálního analytika

§ 29a

Odborná způsobilost k výkonu povolání behaviorálního technika

Dokument ukázal poskytování intervence především s využitím třetího paragrafu – tedy § 29a, kdy zcela legálně v souladu s tímto zákonem je poskytována terapie u dětí s velmi vážnou poruchou lidmi, kteří mají týdenní kurz a střední odborné vzdělání jakéhokoli typu. V zařízení mluví česky pouze jedna osoba, nesplňuje hygienické normy ani jiné předpisy, zaměstnává „na černo“. Odborný dohled je vykonáván v cizím jazyce a osobou, která v prezentovaném centru vůbec není, ale komunikuje pomocí online komunikačního nástroje několik minut, a to jednou týdně. Taková praxe je v zásadním rozporu s tím, co je považováno za přímé vedení či odborný dohled (podmínky výkonu profese asistenta behaviorálního analytika a behaviorálního technika dle stejného zákona).

Dle zákona stanovení diagnózy PAS patří do rukou dětských klinických psychologů, popř. klinických psychologů, a psychiatrů pro děti a dorost, ideálně v raném dětském věku. Stejně tak má patřit do rukou těchto odborníků doporučení intervence „šitě na míru“ pacientovi a kontrola účinnosti této intervence (posléze i psychiatrů pro dospělé). Toto nevyklučuje využití intervenčních metod, včetně ABA terapie, před definitivním stanovením diagnózy, ani péči foniatrů, klinických logopedů, neurologů a dalších odborníků. Systémová péče o tyto děti, a nejen o ně, ale i další s neurovývojovými poruchami, například ADHD, vývojovou dysfázií atd., musí být založena na mezioborové a mezirezortní spolupráci. Musí mít nastavená jasná pravidla včetně kvalitního vzdělávání.

Bohužel, někteří zastánci užívání pouze jediné terapie, ABA, dokonce zakazují předávání jakýchkoli informací lékařům. Z našeho pohledu považujeme tento postup za nepřipustný.

Resumé:

Nikdo z nás odborníků nezpochybňuje ABA terapii a její přínosy. Je to metoda, principiálně vycházející z letitých praktických zkušeností a důkazů, stejně jako mnoho dalších, které jsou užívány v souborech intervencí i samostatně, a má jistě v terapii neurovývojových poruch své místo.

Uvedením pořadu Obchod s nadějí v žádném případě nedošlo k poškození inkriminovaných dětí, naopak pořad jasně ukázal, jakých hrubých chyb bychom se měli v péči o tyto pacienty vyvarovat, jak by zákony, které se jich týkají, neměly být prosazovány politickou silou bez ohledu na názory odborníků. Jak je nutné systémové řešení tak, aby ti, kteří to potřebují, měli rovný přístup k terapii a případnému hrazení z veřejného zdravotního pojištění a aby se situace těchto pacientů i jejich rodin začala systematicky řešit a zlepšit.

Pevně věříme, že příslušné orgány se budou zabývat situací v uvedeném centru a že dojde v krátké době k nápravě. Stejně tak věříme, že dojde i k nápravě procesu řešení dotčené problematiky.

MUDr. Alena Šebková,

Předsedkyně OSPDL ČLS JEP

Výše uvedený názor sdílejí pověřeni zástupci odborných společností:

MUDr. Jana Zárubová, zastupující Českou neurologickou společnost ČLS JEP

Prof. MUDr. Vladimír Komárek, CSc., zastupující Společnost dětské neurologie ČLS JEP

Prof. MUDr. Pavel Mohr, Ph.D., zastupující Psychiatrickou společnost ČLS JEP

Doc. MUDr. Svatopluk Býma, CSc., zastupující Společnost všeobecného lékařství ČLS JEP

PhDr. Karolína Malá, Mgr. Oldřich Durech, zastupující Asociaci klinických psychologů

PhDr. Romana Straussová, Ph.D., zastupující Asociaci klinických logopedů

Tisková zpráva z tiskové konference Odborné společnosti praktických dětských lékařů České lékařské společnosti Jana Evangelisty Purkyně (ČLS JEP) pod záštitou předsedy ČLS JEP, s účastí zástupců níže uvedených odborných společností ČLS JEP

Není „jen“ autismus – péče o děti s neurovývojovými poruchami potřebuje systém a řád. Péči ubližují nesystémové kroky, které se staly před několika lety. Dobrá zpráva je, že došlo k shodě zástupců odborných společností na nutnosti řešení této neutěšené situace.

„Nikdy jsme nezpochybňovali smysl a význam tzv. ABA terapie jako jedné z intervencí pomáhajících dětem s poruchou autistického spektra. Odborně však zároveň nikdy nemůžeme souhlasit s tím, že by se mělo jednat o jedinou ‚správnou terapii‘, která pomůže za všech okolností každému,“ uvedla MUDr. Alena Šebková, předsedkyně Odborné společnosti praktických dětských lékařů ČLS JEP během tiskové konference konané 3. června t. r. v pražském Lékařském domě.

Problematika poruch autistického spektra (PAS) je v široké veřejnosti zatížena celou řadou mýtů a omylů, které jsou pravděpodobně záměrně přizívovány. Podle MUDr. Šebkové je chybou už jen sám fakt, že se na problematiku PAS nesprávně zužuje celá široká škála tzv. neurovývojových poruch.

Jak během tiskové konference uvedla psychiatrička doc. MUDr. Libuše Stárková, CSc., neurovývojové poruchy jsou charakterizovány vždy nějakými deficity. Některé z nich mohou mít jen úzký rozsah, např. deficit školních dovedností, jiné ovlivňují celý duševní život jedince.

Příčiny vzniku neurovývojových poruch jsou komplexní – svoji roli hrají jak genetické, tak epigenetické faktory, např. prodělání infekce v těhotenství, ale hovoří se i o vlivech environmentálních – v této oblasti jsou dnes v podezření především pesticidy a vdechování jejich složek těhotnými ženami. Příslušná škodlivá příčina, ať už je jakéhokoli původu, nepůsobí na jednu konkrétní oblast mozku, ale difúzně. Proto se v praxi často překrývají PAS a poruchy intelektu nebo ADHD a poruchy učení.

A co je důležité, jak uvedla doc. Stárková, není důležité hledat dílčí formy té které nemoci, ale je třeba vidět člověka jako celek, a podle toho určit, jakou míru pomoci potřebuje – ať už té medicínské, či sociální.

MUDr. Šebková záměrně použila slovo terapie v uvozovkách. *„Terapie PAS v pravém slova smyslu žádná neexistuje,“* uvedla na vysvětlenou. *„Existují jen určité metody a intervence, mezi nimi i tolikrát opakovaná aplikovaná behaviorální analýza, tzv. ABA terapie. Největším problémem je ale absence systémového řešení diagnostiky, intervence, navazujících sociálních a jiných služeb poskytovaných na bázi individuálního přístupu. To, co se již povedlo a funguje, je včasný záchyt PAS v ordinacích PLDD, což je ale de facto záchytem odchylky ve vývoji, nikoli diagnózou PAS.“*

Kus užitečné práce odvedla na tomto poli v minulosti Odborná skupina pro koncepční řešení problematiky života osob s poruchou autistického spektra při Vládním výboru pro osoby se zdravotním postižením, jejíž byla MUDr. Šebková členkou. „Bohužel, asi před dvěma lety se tato odborná skupina stala skupinou bez odborníků. Dnes v ní již žádná z odborných společností, včetně naší Odborné společnosti praktických dětských lékařů ČLS JEP, zastoupena není, protože o naše odborné názory, jak se ukazuje, vlastně ani nebyl zájem,“ uvedla **MUDr. Šebková**. Projevilo se to i tím, že při novele zákona o nelékařských zdravotnických povoláních vznikla profese ABA terapeuta – navzdory odborným připomínkám, že se tím vytrhává z kontextu jen péče o jednu diagnózu a hlavně bez stanovení odpovídajících podmínek na předepsané vzdělání těch, kteří ji budou provádět. Což je přinejmenším nesystémové u „terapie“, která, pokud by měla být hrazena z veřejného zdravotního pojištění, by spotřebovala velkou část prostředků určených na péči o všechny neurovývojové poruchy...

„Bude nezbytné iniciovat další novelu zákona, která by stanovila pro ABA terapeuty podmínky rovné s ostatními zdravotnickými profesemi s důrazem na vzdělání a zohlednila i vzdělání v dalších intervenčních metodách,“ je přesvědčena **MUDr. Šebková**.

Zároveň oznámila, že z jejího popudu a **s podporou předsedy České lékařské společnosti J. E. Purkyně vznikla pracovní skupina ČLS JEP, do níž jsou zapojeni zástupci odborných společností psychiatrů, neurologů, klinických psychologů, klinických logopedů, všeobecných praktických lékařů i praktických lékařů pro děti a dorost**, kteří se touto problematikou budou zabývat. Toto řešení je podle ní akutně nutné, aby byla jasně nastavená pravidla péče o děti a dospělé s neurovývojovými poruchami a nesetkávali jsme se v této oblasti s hrubými chybami, které ukázal pořad ČT Infiltrace: Obchod s nadějí.